

Staitisticí ar an gCáin Talún Cónaí- Chríosaithe (CTCC)

(Meán Fómhair 2025)

Cáin Talún Cónaí-Chriosaithe

Leis an Acht Airgeadais, 2021, tugadh isteach Cuid 22A maidir le Cáin Talún Cónaí-Chriosaithe (CTCC) isteach san Acht Comhdhlúite Cánacha 1997 ("ACC 1997").

Is cáin bhliantúil fhéinmheasúnaithe í CTCC, a ríomhtar ag 3% de luach margaidh na talún laistigh dá raon feidhme. Baineann sé le talamh atá criosaithe le haghaidh úsáide cónaithe agus a dhéantar seirbhísiú agus aitheanta ar léarscáileanna a fhoilsíonn na húdaráis Áitiúla, ach nach maoin chónaithe é. Tá sé mar aidhm ag CTCC forbairt chónaithe a spreagadh trí úinéirí talún a spreagadh chun ceadanna pleanála atá ann cheana a ghníomhachtú, nó dul i dteagmháil le húdaráis phleanála chun cead pleanála a lorg maidir le talamh ábhartha.

Tá léarscáil ullmhaithe agus foilsithe ag gach Údarás Áitiúil a shainaitheann talamh laistigh de raon feidhme na cánach Déanfaidh údaráis áitiúla na léarscáileanna seo a athbhreithniú agus a fhoilsiú faoin 31 Eanáir gach bliain. Foilseofar dréacht den léarscáil athbhreithnithe bhliantúil faoin 1 Feabhra sa bhliain roimh an mbliain ina bhfuil an léarscáil athbhreithnithe bhliantúil le foilsiú. Foráiltear sa reachtaíocht do mheicníocht tíolactha agus achomhairc maidir le talamh atá san áireamh ar an dréachtléarscáil, mura gcreideann úinéir talún go gcomhlíonann an talamh sin na critéir lena chur san áireamh sa léarscáil.

Tugtar "láithreán ábhartha" ar thalamh a chomhlíonann na critéir le bheith san áireamh sa léarscáil athbhreithnithe bhliantúil agus atá faoi réir RZLT. Titeann an dáta dliteanais don cháin ar an 1 Feabhra gach bliain. Ní mór an láithreán ábhartha a luacháil gach trí bliana tar éis an chéad dáta luachála is infheidhme, faoi réir iarchur áirithe CTCC a d'fhéadfadh a bheith i bhfeidhm nó faoi réir díol an láithreáin.

Níl CTCC iníoctha i leith maoine cónaithe, sa chás go bhfuil maoine den sórt sin faoi réir Cánach Maoine Áitiúil. Ceanglaítear ar úinéir maoine cónaithe atá san áireamh ar léarscáil athbhreithnithe bhliantúil clárú le haghaidh CTCC má tá a ngairdín agus a gclóis níos mó ná 0.4047 heicteár, ach ní bheidh aon dliteanas CTCC i bhfeidhm.

Amhail an 15 Meán Fómhair 2025, rinneadh 2,433 clárú le haghaidh CTC agus tíolacadh **1,982** tuairisceán CTCC. As na tuairisceáin tíolactha seo, d'éiligh thart ar 158 díolúine agus d'iarr 583 eile iarchur. Is é €120.4 milliún an dliteanas dearbhaithe go dtí seo agus tá €75.8 milliún de iarchurtha.

Soláthraíonn na táblaí ar na leathanaigh seo a leanas miondealuithe ar Thuairisceáin CTCC de réir Údaráis Áitiúil, Iarchur agus Díolúintí. D'fhéadfaí laghdú a éileamh tar éis éileamh ar iarchur, toisc go bhféadfadh na bunuimhreacha sin luainiú. Tá an eolas seo sealadach agus déanfar athbhreithniú orthu.

Tá faisnéis mhionsonraithe faoi CTCC ar fáil ag:

www.revenue.ie/en/tax-professionals/tdm/income-tax-capital-gains-tax-corporation-tax/part-22a/22a-01-01.pdf.

Ba chóir aon cheisteanna maidir le léarscáileanna foilsithe CTCC a sheoladh chuig an Údarás Áitiúil ábhartha. Féadtar tuilleadh eolais ar an gcéanna a fháil [anseo](#)

Mar gheall ar dhualgas na gCoimisinéirí Ioncaim rúndacht sonraí cáinócóirí a chosaint, mar a fhoráiltear in Alt 851A den Acht Comhdhlúite Cánacha 1997, ní féidir sonraí a sholáthar i gcás ina bhfuil líon íseal cáinócóirí i gceist. Tá tuilleadh sonraí ar fáil i bPrótacal um Rialú Nochtadh Staidrimh na gCoimisinéirí Ioncaim atá foilsithe ar shuíomh idirlín na gCoimisinéirí Ioncaim ag: <https://www.revenue.ie/ga/corporate/information-about-revenue/statistics/about/statistical-disclosure-control.aspx>

Tábla 1: Clárú CTCC de réir Údarás Áitiúil

Údarás Áitiúil	Líon na Clárú
Ceatharlach	<10
An Cabhán	38
An Clár	59
Cathair Chorcaí	109
Contae Chorcaí	153
Dhún na nGall	74
Cathair Bhaile Átha Cliath	238
Dún Laoghaire–Ráth an Dúin	104
Fine Gall	171
Cathair na Gaillimhe	64
Contae na Gaillimhe	67
Ciarraí	95
Cill Dara	94
Cill Chainnigh	67
Laois	70
Liatroim	<10
Cathair agus Contae Luimnigh	205
An Longfort	13
Lú	90
Maigh Eo	57
An Mhí	127
Muineachán	42
Uíbh Fhailí	32
Ros Comáin	<10
Sligeach	31
Baile Átha Cliath Theas	82
Tiobraid Árann	67
Cathair agus Contae Phort Láirge	83
An Iarmhí	78
Loch Garman	<10
Cill Mhantáin	100
Uile	2,433

Tábla 2: Tuairisceáin CTCC de réir Údarás Áitiúil

Údarás Áitiúil	Líon na dTuairisceáin	Heicteáir Iomlán Dearbhaithe	Heicteáir faoi Dhliteanas Dearbhaithe*	Dlíteanas €m	Bailiúcháin €m	Láithreán a bhaineann faoi uinéireacht LA €m
Ceatharlach	<10	-	-	-	-	0.0
An Cabhán	34	47.0	45.8	0.35	0.1	0.0
An Clár	43	91.0	77.8	0.35	0.3	0.2
Cathair Chorcaí	84	184.8	173.2	6.43	1.9	0.0
Contae Chorcaí	131	368.5	323.9	5.82	3.0	0.6
Dhún na nGall	52	76.3	64.7	0.53	0.4	0.3
Cathair Bhaile Átha Cliath	169	377.0	331.6	25.54	8.7	3.1
Dún Laoghaire–Ráth an Dúin	78	128.7	117.9	16.65	3.4	0.8
Fine Gall	137	401.6	365.1	21.51	6.9	0.0
Cathair na Gaillimhe	52	80.4	78.6	2.31	1.2	0.6
Contae na Gaillimhe	51	89.7	76.3	1.24	0.6	0.3
Ciarraí	75	141.4	107.7	1.85	1.4	0.7
Cill Dara	70	141.5	133.7	4.59	1.7	0.3
Cill Chainnigh	54	64.4	58.5	0.95	0.5	0.2
Laois	47	69.7	60.4	1.19	0.4	0.2
Liatroim	<10	-	-	-	-	0.0
Cathair agus Contae Luimnigh	183	142.4	141.5	2.90	2.0	0.5
An Longfort	12	11.6	10.9	0.05	0.1	0.0
Lú	81	98.6	95.8	1.68	0.3	0.0
Maigh Eo	52	88.1	75.5	0.57	0.5	0.3
An Mhí	108	166.7	161.9	4.72	1.6	0.5
Muineachán	39	41.4	32.8	0.26	0.2	0.1
Uíbh Fhailí	30	55.3	55.3	0.80	0.2	0.1
Ros Comáin	<10	-	-	-	-	0.0
Sligeach	27	16.2	15.6	0.26	0.3	0.2
Baile Átha Cliath Theas	71	153.3	148.7	9.63	3.7	0.8
Tiobraid Árann	55	98.5	85.0	0.54	0.4	0.2
Cathair agus Contae Phort Láirge	75	134.5	132.0	1.67	0.9	0.2
An Iarmhí	69	148.2	148.2	2.88	0.9	0.2
Loch Garman	<10	-	-	-	-	0.1
Cill Mhantáin	84	129.4	129.0	4.80	1.3	1.0
Uile**	1,982	3,569.60	3,270.5	120.4	43.2	11.5

*Seachas díolmhaithe

**Áirítear leis an iomlán leasaithe do Cheatharlach, do Liatroim, do Ros Comáin agus do Loch Garman.

<10 - * ní chuirtear uimhir chruinn ar fáil mar gheall ar oibleagáid na gCoimisinéirí Ioncaim rúndacht cáinócóirí agus prótacail nochta staitistiúla na gCoimisinéirí Ioncaim a chosaint.

Tábla 3: Iarchur CTCC a Éilíodh

Cúis an Iarchurtha	Dliteanas Iarchurtha €m	% na nIarchur
Forbairt Chónaithe Tosaithe	62.9	414
Cead Pleanála Tugtha	9.3	112
Tíolacadh i gcoinne a bheith ar léarscáil	2.6	33
Achomharc ó pháirtí neamhcheangailte i gcoinne pleanála*		
Cuireadh tús leis an bpróiseas athchriosaithe mar gheall ar aighneacht athchriosaithe*	1	24
Iarratas ar fhorbairt a thabhairt chun rialtachta*		
Iomlán na nIarchur	75.8	583

*Grúpáilte mar gheall ar líon íseal éilimh

Tábla 4: Díolúintí CTCC a Éilíodh

Cúis leis an díolúine	Luach margaidh na nDíolúintí €m	% na nÉileamh
Díolúine mar gheall ar Athrú Criosaithe	43.9	121
Díolúine mar gheall ar Athbhreithniú Breithiúnach	87.9	18
Díolúine do thréimhse Chonartha iomchuí	34.6	19
Iomlán Díolúine	166.4	158

Tá thart ar 10 láithreán ann a bhfuil iarchur orthu a d'éiligh díolúine nó laghdú freisin.